

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca se prične novo naročanje na tretje četrtletje. Gg. naročnike prosimo, da naročnino o pravem času ponové, ako hoté list dobivati redno v roke, ker „Slov. Narod“ pošiljamo samo onim, ki na prej plačajo naročnino.

„Slovenski Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za pol leta	6 gl. 50 kr.
Za četrt leta	3 " 30 "
Za en mesec	1 " 10 "

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za pol leta	8 gl. — kr.
Za četrt leta	4 " — "
Za en mesec	1 " 40 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr.
Po pošti prejemati " " 3 " — "

Opravištvo „Slov. Naroda“.

O bolgarskem vprašanju.

Iz Bolgarije meseca junija.

Kdor od daleč gleda razmere v Bolgariji, kakor so se počele snovati v novjšem času, gotovo si bode težko raztolmačil njih hod in tek; saj še bližnjemu opazovalcu nij mogoče napraviti si o tem kako opredeljeno in osnovano mnenje. Vsak dan donaša nove pojave, vsaka ura nova iznenadjenja. Ako se človek trudi, da bi nepristrano sodil, onda vsekako ne more odobravati niti jedne niti druge stranke. Resnica in pravica leži — v sredini. Zato so oni na jako krivem potu, ki slepički davajo prav tej ali onej stranki. Jedna izmed njih, ki

jo imenujejo konservativno, zdi se nam da ima za gaslo: Aut Caesar (kujaz) aut nihil; druga pak — da se poslužimo istih izrazov — zapisala je menda na svojo zastavo: Aut caesarismus, aut nihilismus!

S temi izrazi bili bi karakterizovani najboljše i jedna i druga. Žalostno zares, da je do tega prišlo. In kam to vodi, pokazala bode najbližnja prihodnost, ako se mej tera ne napravi kompromis mej obema strankama.

Dve leti sta pretekli, odkar je Bolgarija osvobodjena. Jedno leto so imeli oblast v rokah konservativci, drugo leto liberalci. Torej vsakemu je bila dana dovoljna priika pokazati, kaj in koliko premore storiti za blagost naroda in razcvet države. Dok je bila jedna stranka na kermilu, gledala je druga, da jej ogreni vsako minuto, da jej ne da miru niti trenutka. In morebiti je to glavni povod, da faktično niti jedna niti druga nij mogla ničesar koristnega izvesti. Vse je ostalo pri dobrih namenih. Rezultatov nij videti nikjer dobrih, pač pa slabih. Pomislimo koliko se je bilo zasnovalo v narodnem zboru, da se povzdigne omika naroda in bolgarska književnost. Določile so se velike sume za te reči; tako je n. pr. letos za izdavanje poučnega lista in koristnih knjig bilo opredeljenih 12.000 frankov. A vsi ti leže še nedotaknjeni v blagajnici, kajti nijednemu Bolgaru nij prišlo na misel ali pa mu nij v ljutej borbi preostalo časa, da se oglasi s kakim primernim delcem za nekaj frankov od te svote, katera bi mu bila drage volje na razpolaganje, da se je potrudil.

Šole so v slabem stanu, ker učitelji so postali ali uradniki (činovniki) ali pa politični agitatorji. O industriji se niti sanjalo nij nikomur. Za povzdigo poljedeljstva ostalo je vse pri starem. Bili so začeli snovati gospodarsko

šolo pri Ruščuku, in so se dolgo pripravili za njo v saboru, v časopisih in gostilnicah, a nazadnje so — pozabili na njo liberalci in konservativci, tako da se uže preko pol leta ne čuje nič več o njej, samo toliko je izvestno, da je začetek njenega konca ali konec njenega začetka. Lepoznanskih ali poučnih časopisov nij izšel nobeden, odkar je Bolgarija svobodna (prej jih je bilo dosta), tudi skoro nobena spomina vredna knjiga se nij natisnila. Vse se zanima za politiko in jedino za politiko.

Dobri zakoni, ki so se morda napravili v narodnem zboru, ostali so večinoma na papirji bodi-si od te ali druge stroke.

To so nemila fakta, ali so fakta. Tako naprej nij moglo iti in ne more iti. Nas nij briga, ali je temu kriv Peter ali Pavel, ali če sta tudi kriva oba, nam je vse jedno. Mi Slovenci jih ne bomo obsojali, vzemši v obzir, da so še mladi; ali svetovati jim smemo, in če tudi naš svet nij upliven, pak jim vsaj želimo, da bi se znanprej obrnilo na bolje. Bolgari so trpeli dovolj, in še zdaj nijso nehali trpeti, kajti manjka jim sloge. Tare jih ona prokleta nesloga, ki je mačeha vsem Slavjanom. A kakor so se drugi Slavjani trudili, da se otresejo te strašne mačeha, tako naj se potruje tudi Bolgari. Ako ne, se bode uresničil izrek: duobus litigantibus tertius gaudet (ako se dva prepirata, veseli se tretji!) A kdo je ta tretji, to vedo Bolgari sami, kakor vedo tudi drugi Slavjani.

Ker tedaj treba sloge, naj se zedinijo merodajni prvaki uže zdaj, ko je še čas. Zdaj je doba volitev, in skoro bo glasoval narodni zbor. Ako si ostaneta stranki tako ostro nasproti, tedaj je propast obeh gotova. Mi ne želimo srečo jedne, a nesreče druge, mi

Listek.

Gjuro Daničić.

(Životopisna črtica; sestavil M. Malovrh.)

Vsak narod, bodi-si še tako majhen in neznan, ima na tem ali onem polji véde ali umetnosti svojega duševnega velikana, s kojim se pred svetom ponaša. Našim južnim bratom, junaškim Srbom, je to dr. Gjuro Daničić, jeden najženjalnejših filologov in slavistov v obče in prvi mej jugoslavenskimi.

V središči avstrijskih Srbov, v Novem Sadu porodil se je meseca aprila 1825 l. od očeta Jovana, duhovnika iztočne cerkve, in matere Anke, rodod iz Samobora, naš Gjuro. Po smrti očetovej odgojila je vdova pet sinov, a zadnje dni svojega življenja sprovela je pri svojem ljubljenci, pri Gjuru. „Malo ima djece, prem je to naravna dužnost njihova,

koja bi tako svojim roditeljem udana bila, kano što bijaše Gjuro svojej majci sve do smrti njezine. Iovakav nježni osjećaj imade se u ovo doba naše upisati u kriepost ne malenu“¹⁾.

Pet gimnazijalnih razredov svršil je Daničić v Novem sadu, a šestí razred in filozofični tečaj v Požunu, vedno z odličnim uspehom. Leta 1844 ide v Pešto pravoslovja se učiti; ker se mu pa tu ni dopalo, odrine uže za jeta dni na Dunaj, kjer se „u smjeru nauke onaj pokret dogodi koji je ne samo za Daničića nego i za književnost našu odličan bio.“²⁾ Daničić (to mu je književno ime, a pravo zvuči Popović) z dušo i telesom Srb, spoznal se je na Dunaji z Vukom Stefanovićem Karadžićem i našim dr. Fr. Miklošičem i to je toli nanj uplivalo, da je popustil učenje pravo-

slovja ter se poprijel nauke, njegovemu duhu najbolj prijajoče, namreč filologije. Vuk in Miklošič dala sta Srbom največjega svojega učnjaka. Po Vuku upoznal se je Daničić z narodnim jezikom srbskim in s tradicionalno literaturo, a Miklošič uvel ga je v metodo strogega naučnega jezikoslovja „u kojoj stoji Miklošič do danas na čelu slavistike te je priznan za jednoga prvih živučih filologa u obće“³⁾.

Leta 1847 razpravljalo se je jako živahno znamenito vprašanje: kako se ima pisati? Jedna stranka, tedaj večina, mislila je, da se naj za književnost srbsko priredi pravopis cerkvene slovenščine (to je ruska-cerkvena slovenščina); dalje mislila je ta stranka, da je vrlo dobro mešati v narodni jezik kolikor mogoče cerkveno slovenskih besed, oblik in nastavkov, ter da se s tem jezikom bogati. Čudni bili so to filologi! Kako se naj pa to

¹⁾ F. Rački. Viena 1877. 350. 1.

²⁾ Ibid.

³⁾ Ibid.

želimo srečo obema. V rokah mož-voditeljev v Bolgariji leži zdaj sreča in bodočnost naroda.

V takih okoliščinah je poklic bolgarskega najvišjega duhovnega pastirja, eksarha Josipa, ki je prišel te dni v teh zadevah iz Carigrada v bolgarsko prestolnico, velevažen in uzvišen. On je došel z namenom pomirjevanja mej strankama, in prav po besedah Kristovih izpred žrtvenika vsakemu na dušo kliče: Mir vam bodi! (Pax vobiscum!) Dogovarjal se je tudi osobno s tremi voditelji (Karavelov, Cankov, Suknarov) od liberalne stranke, in s tremi (Balabanov, Grekov, in Burmov) od konservativne stranke. A na žalost do sedaj še nij vspel v svojem blagem namenu! Ako ne doseže svojega smotra, povrnil se bode ta veleučeni in modri svečenik spet na svoje mesto, uzklikivši še poslednjikrat svoj: Mir vam bodi! In v svesti si bode, da je izpolnil svojo pastirsko dolžnost. Kako jo bodo izpolnjevali voditelji strank, to bo sodila — historija!

Ob takih odnošajih, kakoršnih se zdaj Bolgarija nahaja, umevno je, da se raznašajo razne vznemirjajoče vesti po drugih deželah. Vendar tukaj teče vse v navadnem svojem tiru. Samo po novinah brije sever nemile polemike, ki podpihuje in razpravlja bolj kakor bi trebalo; a drugače se briga vsak za svoje prepuščajoč vse času. Pravi fatalizem! Agitacija je sicer od obeh stranij započeta, ali nij posebuo živa; agitatorji se odlikujejo samo s svojo nespretnostjo in osvrnostjo. V tem prekosi jedna stranka drugo. Isto tako manjka povsod političnega takta.

Kaj bode iz tega, tega nihče ne vè, in bila bi največja smelost kaj prorokovati. Samo to se zna, da vsaka stranka ne misli, da bode zmagala, nego je celo o zmagi po polnem prepričana! To je gotovo karakteristično za — obè.

Bilo bi sicer želeli, da obe zmagati, namreč v tem smislu, da zmagati nad domačo neslogo; tedaj se bodo koristili vsi Bolgari, ako pa zmaga samo jedna nad drugo, tedaj se bodo veselili — drugi. Terèn za zblížavanje imata, kajti to mislimo da uvidi vsak trezen človek, ka tako ne more iti naprej, kakor je šlo do sedaj. Evo pokušajte drugo, na drugej osnovi, držeči se apostolskega izreka: omnia probate et quae bona tenete! Naše simpatije so z Vami. Uže zdaj vse križem kriči nad Bolgarijo: nekateri dolžé tega, drugi onega; mi pa nehčemo pre nagliti se, nego počakali bodemo sè svojo sodbo, da se nekoliko izčisti položaj.

dejansko izvrši, ni nihče točno razložil: V „Glasniku društva srpske slovesnosti“ četvrté knjigi natisnen je nekega J. Stejića poskus teh učenjakov ideje v nekakšen sklad skapudrati, a zaman! Niti b, b b niso bili upotrebiti sposobni.⁴⁾

Druga stranka, na čelu jej starosta Vuk Stefanović Karadžić,⁵⁾ branila je Jonetiški pravopis. Vuk vzela je za osnovo književnega jezika pristo srbsčino tvrdeč, da trebé in narodni jezik učiti; učiti isto tako, kakor katerokoli tuje narečje, kajti le tém potem bi se dali slovniški zakoni utvrditi.

V Vukovej stranki bila je v vseh vprašanjih sloga, v nasprotnikih ne. Ni se nam torej čuditi, da se je „omladina“ potegnila za

⁴⁾ N. J. Nadeždiu v „Sèverna pčela“. 1842 št. 77—78.

⁵⁾ Pravi osnovatelj jej je Dositej Obradović, koji je prvi v teoriji in v načelu branil pravo narodnega jezika v književnosti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. junija.

V vnanjem ministerstvu se je dopolnilo mesto sekcijskega predstojnika, ki je bilo z upokojenjem Schwegla izprazneno. Sekcijskim predstojnikom je imenovan grof Wolkenstein, doslej izredni poslanik in polnomočni minister avstrijsk na saksonskem dvoru. Ob jednem je postal tajni svetovalec. Grof Wolkenstein je bil sicer uže tudi zastopnik vnanjega urada in skupnega ministerstva predsedoval posvetovanjem avstro-ogerske carjevine konferencie, ravno tako v obravnava o srbskej carjevine pogodbi in v predposvetovanji v trgovinske pogodbi z Nemčijo, ter je bil naposled vodja delegacije, ki je v Berlinu to pogodbo sklepala.

Volitvena borba za trgovinsko zbornico v Pragi daje dosti prilike v razmišljevanje. Oklic čeških rodoljubov zmeren, dostojen, spravedljiv ter so kot kandidatje postavljeni tudi trgovci in obrtniki druge ne češke narodnosti. Češki oklic govori posebno gorko judom na dušo. Ves drugačen je oklic nemške stranke! z jedno besedo, ravno nasproten češkemu, v dokaz samo te stavke, ki se z nedostojno besedo posebno odlikujejo: „Judom se prigovarja, da naj bi podpirali tako politiko, ki je čisto sovražna temu, kar je zdanji čas dosegel. Judje naj bi se pridružili stranki, ki hoče v zvezi s fevdalci in ultramontanci ljudsko izobraženje za sto let nazaj potisniti. Oni naj bi ustavovernej stranki, katere člani in ravnopravni članje so bili, pokazali hrbet in postali helotje in robovi češko-narodne stranke — da, robovi te stranke, kajti, kakor hitro se ločijo od ustavoverne stranke, ne bodo nikdar uživali polnega zaupanja narodne stranke, ker bodo izdajice; a naložili si bodo nezadovoljnost cele dežele, ker so postali boritelji v obeh taborih, zgubili bodo vso veljavo ter naposled zginili v celotnej masi Čehov.“

Preko Pešte se javlja, da je kraljevo pismo, s katerim se odreduje vtelesenje **Vojne Krajine**, uže sestavljeno. Dotično pismo se bode baje razglasilo v prvih dneh prihodnjega meseca.

Vnanje države.

V angleške spodnje zbornice se je poslanec Labouchère toplimi besedami zavzel za **Bolgare**, njih svobodo in vstavo zoper poskuse kneza Battenberga, ki hoče državni prevrat. Dalje je predsedniku bolgarskega narodnega sebranja pisal naslednje pismo: „Istino govorim, ako rečem, da ste vi in vaši tovariši v svojem delovanji gotovi simpatij vseh Angležev. Veruje se, da branite svojej zemlji ustavno svobodo proti nečastnemu poskusu kneževemu, katerega ste izvolili za vstavnega vladarja a kateri hoče ravno zdaj uničiti listino, po kateri ima v obče pravo nad vami vladati. In vendar je še nedavno prisezal na to listino. Nadejam se, da bote ta vaš odpor proti biv-

Vukom, tedaj uže vsemu svetu poznanim. Na Srbskem, v Vukovej domovini, na prosto je bilo vsakemu Vuka natolcevati, no njemu i njegovej stranki zabranjeno je bilo zagovarjanje!

Takšen je bil položaj borbe mej siromašnim Vukom in mogočnim Molišem Svetičem (Jovanom Hadžićem) tekoče. Na prvi mah kazalo je vse, da bode naposled Svetič zmogel. Šole, novine, službeni državni spisi, ogromna večina knjig i na državni i arhimandritski upliv — vse je delalo za „stari pravopis“. — Najboljši prijatelji Vukovi počeli so dvojiti o srečnem vspehu. Ali ako se to i često obistini, da prakтика in običaj nauk premožé se še češče ravno nasprotno dogodi. V pitianji pravopisa ni še bila ni učeča se omladina ni nauka sama svojega glasu oddala.

Leta 1847 javila se je omladina; v tem letu izdal je Branko svoje pesni, polne narod-

šemu vašemu knezu imel odločen učinek. Pravimo „vašemu bivšemu kralju“, kajti Aleksander Battenberg, da si je de facto vaš vladar, nehal je to biti de jure. Ako knez prelomi svojo prisego, to nij samo prav, nego je tudi dolžnost njegovih podložnih, da ga izženo iz dežele. Mi Angleži imamo predsednikom ministerstva moža, čegar značaj se razlikuje od značaja onih ljudij, ki so se o svojem času stavili na stran tlačiteljev, ki so se vaši rojaki hoteli znebiti robstva in jarma onih, ki tudi zdaj v Carigradu vladajo. Gladstone je zmirom toplo podpiral svobodo vstave, zato bi vam jaz svetoval, da se službeno obrnete do njega ter mu razložite vsa vaša prava in kako jih je vaš bivši knez žalil. Vidimo, da se uže posvetujete o nasledniku Aleksandra Battenberškega, katerega boste poslali v njegovo domovino, kjer bode lebko premišljeval o svetosti prisega. Spominjam vas pa tudi, da misel, izvoliti kakega tujega princa, nij ravno modra in stroški, ki so pri vas spojeni z monarhijo, tudi so veliki. Zakaj ne spremenite svoje ustave tako, da izvolite domačega bolgarskega predsednika, ki bi tudi za manjšo plačo izvrševal voljo naroda? Bolgarska ima dosti izkušenih rodoljubov, a bolje zna najpriprostejši Bolgar, kaj treba domovini, nego li najizobraženejši tuj princ, ki se preje za vas niti nij zmenil“.

Angleži se spotikajo nad avstro-srbsko trgovinsko pogodbo. Vlada priznava, da bi ta pogodba lahko imela škodljivih posledic za angleško trgovino ali ona tudi upa, da bosta Avstrija in Srbija radovoljno ublažila one točke pogodbe, ki prete angleškim fabrikantom.

V francoskej zbornici se je četrtek pričela debata o budgetu za l. 1882.

Na Špansko se bode z Ruskega preselilo baje 60.000 Rusov. Španski kralj je baje dejal, da naj le pridejo judje, ker je tam njih domovina.

Nemški „rajstag“ je bil zaključen 15. t. m. Razprave letošnjega njega zasedanja bile so živahne a vendar ne po volji nemškega kancelara Bismarka. Baš one zakonske osnove, do katerih je Bismarku največ stalo, kakor po priliki osnova zakona o zavarovanji delovcev zoper kako nesrečo in osnova ob ustrojstvu nemškega narodno-gospodarskega zbora, bile so ali bistveno spremenjene ali čisto zavržene. Zato pa je knez Bismark na drugej strani dobil važno zmago: Hamburško meščanstvo je 15. t. m. s potrebno večino dveh tretjin glasov sprejelo ugovor sklenen mej Hamburgskim senatom in nemško vlado glede carjevinega priključka Hamburga mesta v carjevinski krog. Tudi Bremensko prebivalstvo prikazuje se prijazno priključku.

Nemški cesar je imenoval Puttkammerja notranjim, Gosslerja pa naučnim ministrom. Bismark je dobil dopust, da se ozdravi ter ga bode nadomestoval Bötticher.

nega duha v završenej obliki. Pisec jim je bil prvi izšolani Srb, za kojega se je moglo reči, da je književno naobražen poet, o kojega ženiju je njegova prva knjiga jasno svedočila. Ni S. Milutinović ni Petar Petrović Njegoš ni bil sposoben svojim uplivom novo ero v srbskej literaturi početi; Branku se je to posrečilo, kajti stal je povsem na stališči Vukovem. Za Brankom oglašila se je „srpska omladina“ v dveh knjigah: „Slavjanka“ (Budim, 1847.) i „Neven sloge mladeži liceja beogradskog“ (Zemun 1849.) Te poetične poskušnje so brez vsake estetične vrednosti ali zaradi tega spomina vredne, ker so tedaj bile v dokaz, da ide mladina za Vukom. Iz sredine teh mladičev oglašil se je mož, koji je s silo svojega znanja, s svojo železno logiko rešil pitanje o pravopisu in jeziku srbskem, in to je bil — Gjuró Daničić.

V pravdi s Svetičem vzdržal se je Vuk vedno na stališči temeljitega poznavatelja na-

Dopisi.

Izpod Ljubljane 19. junija. [Izv. dopis.] (Izredne varnostne priprave.) Denes teden napravil je ljubljanski „turnverein“ izlet k „Zelenemu hribu“. Porečete: vemo, ali kaj nas to briga? Da, res, niti nas bi to nič ne brigalo, ko bi ne bili neposredno zainteresovani na tem izletu. Zaradi tega izleta k „Zelenemu hribu“, reci še enkrat k „Zelenemu hribu“ pri Ljubljani, čutila se je namreč dotična oblastnija primorano, ali na kake prošnje, ali iz svoje inicijative tega ne vemo, ukazati žandarmom iz Grosupelj in Iga, da so šli ta popoldan in večer v Ljubljano stražit veleznano nemško društvo, in na ta način ona dva velika okraja na nedeljo, ko se najraje dogajajo kaki pretepi in poboji, pustili brez varstva javne varnosti. Pri „Zelenem hribu“ bilo je razun imenovanih angaževano še mnogo ljubljanske policije. Gospodje turnerji morajo pač imeti slabo vest, da se še celo v Ljubljani ne čutijo varnimi. S takim postopanjem izbujajo le pozornost naroda na svojo žalostno životarjenje in — splošno pomilovanje. Društvo, katero samo čuti, da nij nikjer priljubljeno, ki se povsodi le vsiljuje, naj ostane rajše doma. Sicer pa, naj turnerji počenjajo zaradi nas kar jim je drago, nihče jim ne bode overal, samo da bi zaradi enega izleta zbobnali skupaj vse žandarme od blizu in daleč, tako po nepotrebnem kakor v nedeljo, s tem pa nikakor ne moremo biti zadovoljni. Kedo naj posreduje, če kaj nastane doma? Če jim navadne straže varnosti ne zadostujejo, naj si za take slučaje najemo kompanijo vojakov, a pusté naj naše žandarme nam, in naj jih ne trpinčijo po nepotrebnem, saj imajo le-ti uže brez tega dovolj opravila. (Pri izgredih „Sokola“ k sv. Joštu in v Kranj na celem dolzem potu nij bilo videti nobenega žandarma ni nobene straže. Ur.)

Z Notranjskega 16. jun. [Izv. dop.] (Prav smo imeli vendar le!) Da je bilo nabiranje voznikov za Bosno in Hercegovino po znanih agentih res le švindal, priča nam okrožnica c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni, katera se glasi: Štev. 5359.

Županijam!

Potezaje se na dopise od 6. in 10. maja t. l. št. 4088 se Vam da na znanje, da je vsled dopisa visoke c. kr. deželne vlade od dne 7. junija t. l. št. 916 visoko c. kr. skupno ministerstvo na tukajšnje sporočilo dalo vedeti, da niti vojaške, niti civilne oblasti v Bosni ni

rodnega jezika. Vuk je dobro znal, da on ni sposoben srbski jezik znanstveno preiskati in raztolmačiti; in svojim zdravim razumom po kojem se je odlikoval, spoznal je, da je zbiranje materijala glavna stvar. Ko se je to zgodilo in je torej čas bil, srbski jezik v zvezi in primerjanji z drugimi slovanskimi jeziki zgodovinsko preiskavati — pojavil se je Gjuro Daničić.

V 22. letu svoje starosti izdal je knjigo, kojoj on sam smatra za početak svojega slovenskega delovanja. Dunajska cenzura prepovedala je tisek iz „višjih političnih povodov“; z letnico 1847 izšel je na to v Budimu „Rat za srpski jezik i pravopis.“ — Uže tu pokazal je Daničić vse poteze svojega literarnega značaja. On ni Vukovega načina polemiziranja nastavljal, temveč v svojej knjigi počel govoriti z višine tedanje jezikoslovne nauke, a tako še pred njim v srbskej litera-

Hercegovini ali kod drugod ne potrebujejo nikakovih voznikov in tudi ne nameravajo jih vpotrebjevati.

Dajte to tistim vedeti, kateri si pripravljajo vozove za Bosno.

C. kr. okrajno glavarstvo v Postojni,
dne 10. junija 1881.

Globočnik m. p.

Iz Novega mesta 16. junija. [Izv. dop.] („Narodni dom?“) Novomeščanje, spoznavši veliko važnost narodnih društev, osnovali so si 1865. leta „narodno čitalnico“, ki se je kmalu tako močno okrepila, da je mogla uže v prvih letih svojega obstanka prirediti izvanredne zabave in veselice, kakeršnih so do takrat novomeški prebivalci le redkokrat doživeli; občinstvo se je jelo vedno bolj in bolj zanimati za narodne veselice, čitalnica si je pridobila vedno več in več vnetih prijateljev in podpornikov in kmalu se je smelo misliti na to, kako da bi si novomeška čitalnica napravila svoj lastni „dom“, ki naj bi bil zbirališče vseh zavednih in omikanih Slovencev in pravo središče duševnega življenja vseh novomeških rodoljubov. In v istini kmalu so se našli vrli možje, v katerih je ta blaga misel do prvega sklepa dozorela. Jelo se je nabirati po vsem Slovenskem in v takratnej splošnej navdušenosti subskribirala se je od vrlih slovenskih rodoljubov v primerno kratkem časi precejšnja svota. A doseči bi se dalo še več in naš „narodni dom“ bi bil uže davno dozidan, da se nij od merodajnih krogov marsikaj zakrivilo, kar bi bilo lahko izostalo, in da velika politična vprašanja nijso absorbirala vseh delovnih močij.

Pa nij nam preiskavati sedaj vseh mogočih uzrokov temu žalostnemu stanju, nij nam dano slabo soditi o možeh, ki so gotovo najboljšje namere imeli, pa jih — žalibog! — po tujej krivdi izvršiti nijso mogli, pač pa obrnimo vso svojo pozornost na to, kako si zdaj dozidamo svoje narodno središče in s tem stavimo sebi in svojemu narodu večni spomenik rodoljubne požrtovalnosti! O tem se je uže marsikaj ugibalo in marsikdo je nam znal nasvetovati sredstva, ki bi nas privela do zelenega smotra, a vselej je ostalo le pri posvetovanji in dozidanje „prvega narodnega doma“ je še zmirom „pium desiderium“ naših domoljubov. Pravi domoljub naj nas ne podpira samo z besedo, on naj nam pokaže tudi v dejanji, da mu je to v resnici na srci ležeče, kar so nam njegove ustne tako dobrohotno razodele. Tu naj nam nihko ne ugovarja, da je slovenski narod ubog in da so se ljudje

uže naveličali vedno žrtovati. Kar se je pred 7 leti z malim trudom nabralo, mislim da bi se tudi še dandenes lahko dalo in naš „prvi narodni dom“ bi bil gotov. Jako slabo bi moral misliti o svojem lastnem narodu in kaj malo ga poznati, da verjamem onim pesimistom, ki pravijo, da 8—9000 gld., katere bi znalo končno dozidanje „prvega narodnega doma“ še stati, nij tako lahko dobiti; samo malo resne volje je treba, z nabiro se mora pričeti, rok ne križem držati in uspeh ne bode izostal. Vzemimo si vrle Čehe za izgled! Tudi njim nijso bile razmere Bog zna kako ugodne, tudi oni se imajo jednako nam Slovencem še zmirom boriti za najsvetejše pravice, katere jim sedanjí vek — še vedno pridržuje, a navzlic temu bili so vstrajni v svojem delu in s ponosom smejo sedaj kazati na svoje „narodno gledališče“ kot na lepi sad svoje neomahljive vstrajnosti in vse hvale vredne požrtovalnosti.

Te dni mi je došla vesela vest, da je čitalniški odbor, kateremu na čelu je marljivi domoljub dr. A. Poznik, sklenil napraviti loterijo, katere čisti dohodki naj bi se uporabili za dozidanje „prvega narodnega doma“ in dekliške šole v Novem mestu. To se je baje sklenilo povodom poroke cesarjeviča Rudolfa s princesinjo Štefanijo, katerej na čast naj bi se tudi velika dvorana v dodelanem „prvem narodnem domu“ imenovala „Štefanijna dvorana“. Zares lepa ideja ta! Nadejati se je, da, ko se bodo srečke izpečavale, nijeden domoljubnih Slovencev ne bode pridržal svojega doneska nego vsak po svojej moči pripomogel, da se vendar jedenkrat dodela, kar je uže pričel nepozabljivi nam ranjki dr. Žiga Bučar!

—rm—

Domače stvari.

— (Sv. rešnega telesa procesiji) v šentjakobskej in frančiškanskej fari je vreme nekoliko kazilo v nedeljo. Oo. frančiškanje so samo dva evangelija opravili pri vnanjih altarjih, namreč pred nunsko in pred farno cerkvijo; prva dva so zaradi dežja morali brati v cerkvi. Pri sv. Jakobu, kjer se procesija začne kasneje, so pa srečno brez dežja izvéli navadni sprevod okoli vseh štirih altarjev; proti koncu se je celo zvedrilo popolnem.

— (V Rim!) Slavjanski romarji se severa ostavijo Dunaj v nedeljo 26. dan t. m., dospejo popoldne v Ljubljano in zvečer v Trst. Odtodi odpotujejo drugi dan 27. t. m. na posebnem parniku v Jakin (Ankona) in pridejo 28. dan t. m. v Rim. Voznina od Ljubljane do Rima brez hrane in stanovanja znaša

vaše divna izdržljivost i ogromno, najopštije iziskivanje, te i neumoljiva kritika prema sebi samu (bez koje ni nema čim postati ni veliki književnik, ni kakov mu drago veliki javni čovjek). Onako oružan prihvati se on svoga zadatka, da gradju sakupljenu od Vuka obradi onako, kako u njegovo doba napredni i stručni naučnici ostalih naroda tu gradju u svojim jezicima obraduju. On se stavi na posao, da pokaže kako i za što biva u jeziku našem, i da nastavi rad Vukov u onom, u čem Vuk stiči ne mogaše. — Nikad nije odmena tako stigla na vreme, jer se Vuku već namirila šesta desetina godina, te počinjaše osećati težinu starosti; nikad nije bila odmena tako napredna i tako prema svome prethodniku.“

(Dalje prihodnjić.)

1) Orao. 1876. 39.

2) „Gjuro Daničić“ v „Srpskej Zori“ 1878. 1—3.

v III. razredu 32 gld., v II. razredu 48 gld., in v I. razredu 64 gld. V Trstu se bodo prenočišča dobivala po 30, 50, 80 kr. do 1 in 2 gl. V Rimu bode stanovanja po jako nizkej ceni preskrbel tamošnji slavjanski komitet (Comitato slavo, Palazzo Alfieri). Za hrano po poti so cene pogojene. Slovanski in hrvatski romarji se mogo pridružiti v Gradci, v Mariboru, na Zidanem mostu, v Ljubljani in v Trstu. Oglašati se je do četrta 23. t. m. ali pri tukajšnjih slovenskih novinah ali pa naravnost pri g. dr. Jordanu na Dunaji (I. Weirburggasse, 21) kjer se izdajajo poverilnice za nakup voznih listkov po znižanej ceni.

— (Imenovanje.) C. kr. finančno ministerstvo je g. Henrika Brichto, zemljermerca I. razreda v Črnovici, imenovalo zemljermercem za evidenco pri tukajšnjem c. kr. mapnem arhivu.

— (Kapela posvečena sv. Cirilu in Metodu) prizidala se bode z dovoljenjem mil. g. knezoškofa dr. Pogačarja, na istočni strani nove cerkve sv. Srca Jezusovega v Ljubljani. Kapela in cerkev bosta še to poletje pod streho.

— (Pri zadnjih procesijah) opazovali smo v veliko svojo radost, da peča, krasna ta narodna noša, vedno bolj spet v navadno prihaja. Posebno pri šenklaške procesiji prišlo je veliko narodnega ženstva, ki je s pečami na glavi napravljalo povsod in na vsakega najboljši vtis. Mi upamo, da se število tega narodnega ženstva vsako leto bolj pomnoži, ker prav in dobro je, da se pri vsakej javnej priložnosti svetu kaže, da je naše mesto slovensko mesto.

— (Zagrebskega „Vienaca“) naj-novejši broj prinaša Jurčičevega životopisa prvi del.

— (Vprašanje.) Na vadnici nekega izobraževališča za učiteljice (pa ne ljubljanskega) je še le kratek čas nameščena začasna učiteljica, ki potrebuje mnogokrat mej podučevanjem pedagogičnega nasveta. Išče ga pri g. vodji. Zadnjikrat se je to zgodilo v soboto 18. t. m. mej 11. in 12. uro dopoldne. Gotovo zato, da bi se bolj zasvetila iskra zaželenega pedagogičnega nasveta, so se za posvetovanja zatvornice ravnateljске sobe, za „camero obscuro“ uže popolnoma pripravljene, zaprle, po končanem posvetovanji pa zopet odprle. Ali bi se taka posvetovanja v prihod-

nje ne mogla vršiti pri odprtih zatvornicah in ali bi uže bilo morda mogoče, da se vsaj učiteljica mej tem v šoli, kjer ostajajo učenke nenadzorovane, dá nadomestovati?!

— („Südsteirische Post.“) Ta izvrstni v spravoljubivem smislu uredovani list, ki zadnje tri mesece dvakrat na teden izhaja v Mariboru, priobčuje v svojej poslednej številki obširno poročilo o Vestenekovej kazinskej afëri pod naslovom: „Eine Nationalitätenhetze vor Gericht“.

— (Molitvena knjiga za dijake.) V zalogi J. Giontinijevej izšla je ravnokar knjižica: Stenographisches Gebetbuch für katholische Studirende. S pomočjo gospodov J. Gnjezde, R. Merčuna, profesorja T. Zupana sestavil jo je gospod dr. Janez Gogala, častni kanonik in profesor na tukajšnjem višjem gimnaziji. Tekst pa je lično stenografriran po gospodu profesorji Heinrichu. Stenografrirane so tudi slovenske pesni: „Pred stolom“, „Pred Bogom“, „Pred govorom“, „Po govoru“ in cesarska.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	76 gld.	85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	77	65	„
Zlata renta . . .	94	—	„
1860 drž. posojilo . . .	132	30	„
Akcije narodne banke . . .	824	—	„
Kreditne akcije . . .	353	10	„
London . . .	117	10	„
Napol. . .	9	30 1/2	„
C. kr. cekini . . .	5	50	„

Novo! Jedna Novo!

vse- občna lede- nica

od
Auchmanna & Comp. v Gradci
je razstavljena na ogled pri
Albert Trinkerji,
v Ljubljani na kongresnem trgu
v Gustav Fischerjevej hiši.
(361—1)

Postavno vloženo varstveno znamenje.

Glavni deli so izlečki iz švajcarskih zdravstvenih zelišč. — Boljši in cenejši kot vse grenke vode.

Prيرهene po posebnej zdravniške naredbi.

Priporoča se kot domače in ceno zdravilo zoper zlato žilo, boleznii v trebuhu in če človeku jed ne diši. Pomaga vselej.

Po složnej sodbi več imenitnih švajcarskih, avstrijskih in nemških prak. zdravnikov in raznih zdravniških strokovnih časopisov so se od lekarnarja R. Brandta v Schaff-

je bilo treba kri čistiti, telo odpreti, žolc in slez odpraviti ter prebavljenje oživeti in ukrepti, kot pošteno, gotovo in ceno domače zdravilo ter zaslužii, da se vsakemu priporoči. Predno si te pile kdo naroči, more zahtevati v zdolaj navedenih lekarnah, ki ima zmirom v zalogi švajcarske pile, prospekt zdravniških sodb o rabi teh pil. Izrečno naj se zahtevajo samo lekarnar R. Brandtove švajcarske pile, ki se prodajajo samo v kositarskih škatljcah po 50 pil à 70 kr. in v manjših škatljcah po 15 pil à 25 kr. Vsaka škatljica ima rdečo etiketo s črnim križem, v katerem mora biti poleg stoječi podpis izdelovalca.

(358—1)

V Ljubljani: lekarnar Mayr.

Vsaka hiša in rodbina bi jih morala imeti.

Zavživati se dade prijetno in lahko. Počasi razpušča in brez bolečin.

Zoper ulesa, boleznii na koži, trganje po udih in protin pomagajo vsled svoje kri čistilne vsebine.

Rabi jih lahko vsakdo in vsake starosti.

hausenu (Švajca) prirejene švajcarske pile se svojo srečno sestavo in ker nemajo nič telesu škodljivih tvarin izkazale v vseh slučajih, če

Richard Brandt - ove ŠVAJCARSKÉ PILE. LEKARNAR RICHARD BRANDT - ove ŠVAJCARSKÉ PILE. LEKARNAR

napetost, kislino v želodci, zlato žilo, telesno zapretje, boleznii na jetrah in žolči, nečisto kri, pritisk krvi v glavo in prsa,

in zdravje, in zdravje, in zdravje

Trboveljska družba za premogokop.

Upravni odbor naznanja, da je izročèn gospodu

Viljemu Schifferju v Ljubljani

zastop družbe za Kranjsko

za premog in cement ter se gospodje kupci prijazno naprosijo, da svoja naročila za premogokope Trbovlje, Zagorje in Hrastnik oddajejo omenjenemu gospodu.

(323—6)